48e jaar. — N° 120. Zaterdag, 11 October 1902.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar
Twee » » **4** »
Een » » **4** »

Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** cent. per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

Daar wij heden een nieuw MENGELWERK beginnen, zullen wij, van nu af tot nieuwjaar, den *Postrijder* gratis verzenden aan al degenen die een abonnement voor het jaar 1903 nemen.

TONGEREN, DEN 11 OCTOBER 1902.

VAN ALLES WAT.

De ouders weten wel wat er verstaan wordt door opvoeding zonder Godsdienst. Zij zijn dikwijls genoeg verwittigd geweest. Al hetgeen zij bijbreengen om zich voor der menschen en voor hun eigen geweten te verschoonen, zal voor den rechterstoel van God niet telleu.

De vijanden van God en den Godsdienst zeggen dat « men de zielen aan de Kerk moet ontrukken » en dat men uit de school den Godsdienst moet banneu om dat eindelijk te bereiken...

Te vergeefs zouden de ouders mogen hopen dat hunne kinderen er goed zullen blijven. Neem acht op deze vergelijking : blijft men gezond in eene bedorvene lucht ? En als men te midden van de typhus leeft, wat brengt men anders naar huis mede dan typhus ?

Jesus-Christus heeft degenen vermaledijd die de kinderen verergernis geven. Maar nog veel verschrikkelijker zullen de ouders vermaledijd worden die zelf hunne zonen en dochters aan de verergernis blootstellen...

Waartoe dient het aan de kinderen 't leven des lichaams gegeven te hebben, wanneer ge *ze aan de Kerk laat ontrukken* en ze tot het eeuwig verderf helpt ?

Te bedanken zijn ze de onderwijzers en onderwijzeressen — wie dat ze zijn of niet, werelddijke of religieuzen, — die zich aan de *wereldsche* en *godsdienstige* opvoeding en aan het onderwijs der jeugd toewijden. Maar de onderwijzers en onderwijzeressen, die voor zending zouden krijgen van « de zielen aan de Kerk te ontrukken, » diegene zullen wij altijd bevechten. Dat is eene *plicht van conscientie*; en 't is te zelfder tijd eene *vaderlandsche plicht*, want zulk eene opvoeding zou groote plagen bereiden voor de huisgezinnen, voor 't vaderland, voor heel de samenleving.

* *

ARME SUKKELAARS ! — Anseele wil eene samenwerkende weverij oprichten en heeft eenen oproep daar het geld der socialisten gedaan. Nu kondigt Vooruit aan, dat er elken dag brieven toekomen van socialisten, die sommen van honderde en zelfs van duizende franks ter beschikking der nieuwe coöperatieve stellen.

Kortom, moest men den bluf van Vooruit gelooven, dan zouden de socialisten, die men ons altijd voorstelt als arme dompelaars, als hongerlijders, als slachtoffers der samenleving, er over het algemeen heel warmpjes in zitten en goed voorzien zijn van spaarboekjes, rentetitels, stadslotjes en obligaties. Maar, zoo bekent Vooruit, de roode huichelaars houden dat verborgen ! zij willen niet dat hun buurman weet dat zij eenige frankskens hebben.

En 't zijn degenen, die er het best in zitten in de roode partij, die nog het hevigst tegen het capitalism schreeuwen !

* *

DYNAMIET-AANSLAG. — Onze geëerde lezers hebben reeds den anarchistischen aanslag vernomen die te St-Gilles-Brussel tegen de woning van M. Carton de Wiart komt gepleegd te worden.

De socialist Van der Meulen, die aan 't loopen was gegaan en door een gendarm in burgerskleederen voorloopig werd aangehouden, is nu op 't bevel van 't parket definitief naar de grendels gedraaid.

Met beef op zijne kamer door hem geschreven brieven gevonden, die 't bewijs leveren dat hij is ingelijfd bij eene bende met anarchistische strekking.

Overigens nam hij ook deel aan de voeslingen van April en werd alsdan gewond door een geweerschot, zoodat hij in 't hospitaal werd opgenomen en verzorgd.

Van der Meulen is dus een van die arme onschuldige slachtoffers der « brutaliteiten » van de politie en gendarmen, over wier droevig lot de roode en blauwe gazetten en talrijke liberale bladen zooveel krokodille tranen hebben gestort.

En zulke mannen als Van der Meulen waren het, die in April het souvereine volk vertegenwoordigden dat ons zijn wil door geweld en schrikaanjaging wilde opdringen.

Gaan de roodenen blauwen nu hunnen Van der Meulen verloochenen gelijk zij met uiterste schijnheiligheid de dynamietaanslagen tegen de woningen van MM. Derbaixte Binche en Arthur Verhaegen te Gent hebben verloochend en te verstaan gaven dat er ophitsers in 't spel waren, door de katholieke omgekocht ?

Maar de hypocrieterij zal dit maal zoo gemakkelijk niet pakken ; men heeft bewijsstukken en de dader is ongetwijfeld gekapt.

* *

EEN KAAKSLAG. — Tijdens het socialistisch congres van Munchen, werd het voorstel neergelegd, eene wet bij alle parlementen in te dienen, waarbij het achtuurwerk zou geëischt worden.

Dit voorstel vond geen ondersteuning, en zekere heer Fischer bewees dat het eene sociale krachtverspilling was.

Wat zullen onze roodjes nu zeggen, die zinnens zijn achtureenarbeid als hun stokpaardje thans te berijden ?

* *

Leve de vrijheid... zooals in Frankrijk.

Op het congres van onderwijs, te Lyon, beeft de burgemeester dezer stad intrekking gevraagd der wet Falloux. Aileen de Staat mag onderwijzen : de hoedanigheid van priester ontneemt iemand totaal het recht van te onderwijzen.

Deze argumenten werden door verscheidene redenaars goedgekeurd en het drukken der redevoering van Augagneur werd besloten.

Waarde liberalen meester zijn, men ziet het, daar drijven willekeur en tirannij boven en de vrijheid wordt versmacht.

Frankrijk geeft er ons het droevig voorbeeld van.

Raadgevingen.

VOOR DE PEERDEN. *Moet men een peerd drank geven voor of wel na zijn eten ?*

Het echt voedsel van een peerd is haver. De vraag is dus deze : Moet men het peerd eerst haver geven en dan drank, of wel eerst drank en dan haver ?

Men beeft om die vraag op te lossen, allerlei proefnemingen gedaan, onder andere in de landbouwschool van Yonne in Noorwegen.

Men gaf aan een paard 4 liters haver en daarna schonk men het drank. Korten tijd na het drinke, werd het peerd afgemaakt en opengesneden. In de maag vond men slechts een liter haver die in eenige liters water zwom ; de overige 3 liters haver waren met den drank in de darmen gespoeld.

Aan een ander paard schonk men eerst drank en daarna 4 liters haver. Een kwart urs na het eten, werd het peerd afgemaakt en geopend. Al de haver bevond zich nog in de maag, en de vertering ervan was reeds begonnen.

Welnu, 't is bijzonder in de maag dat de vertering geschieden moet. In de darmen kan zij slechts onvolledig zijn. Dus volgt er uit de voorgaande proefneming dat als men het paard te drinken geeft na zijn eten, de haver, zijn sterkste voedsel, heel slecht benuttigd wordt.

Er werden nog ander proeven gedaan met peerden die niet afgemaakt werden, en dan bevond men dat hunne mest een hoeveelheid van niet verteerde haver-granen bevatte, elk maal dat hun, na een ernstig ratsoen haver, aanstonds water geschonken werd.

De regel dus, dien ge in het voederen uwer peerden te volgen hebt, is deze : Eerst drank en dan haver.

De mode lijdt geweld !

Dit woord begint meer en meer waar te worden. Staat des zondags aan uwe deur en gaat zult u aanstonds kunnen overtuigen dat dit waar is.

Ge ziet daar de jongedochters afkomen met jakketten, met paletots « façon tailleur, » als u 't u belieft, met pelerinen en wat weet ik nog al !

Geen mantels meer ; mantels zijn van geen tel meer. Daarbij hoeden met linten en strikken, pluimen en vogels en bloemen. — Dien « ensemble » ziet ge schoonst van al in de kerken ; het gelijkt eenen bewegbaren bloemenhof. Zeker, geen mensch is daar tegen, want er leeft altijd iemand mee ; maar men moet zien dat er altijd evenwicht bij is en zich 't spreekwoord herinneren : Springt niet verder dan uw stok lang is.

In grootmoederstijd droeg 't vrouwvolk fijne en voor hoofddeksel een coronet. In moederstijd droeg men mantels, zelfs katoen u mantels en gebordourde platmutsjes.

Komt nu eens ! De mode lijdt geweld dat 't ongelooflijk is.

Vroeger tijd ging men goedkoop en zedig gekleed en men spaarde een appelken tegen den dorst. Nu moet alles aan het tuitje. Al het geld dat men wint, wordt verkleed, en velen zouden liever zonder hemd loopen, als ze maar een schoonen hoed hebben, en langs den weg maar opgemerkt en bewonderd worden.

Vroeger was er geld onder de menschen. Nu wordt alles verkleed, want de mode lijdt geweld... Zie 'nen keer, Lisa, zegt het jonge meisje, wat 'ne schoonen hoed Mie op heeft. En ze gaan bij moeder, met de vraag : Moeder, krijg 'k met Sinxen ook eenen ? Ge moet het aan vader vragen, zegt de vrouw. Maar de vader zegt : 't zijn te slechte jaren. Het vrouwvolk houdt daar geen rekening van ; door jalousie aangestoken en aangeprikkeld, smoeien ze en pronken zij, tot dat den hoed met pluimen en vogels te huis wordt gebracht. Of 't er af kan, daar zitten ze niet mee to. Hun goesting is voldaan ; zij zouden niet geerne onderdoen voor hunne gebuurdochters. En zoo voor hoeden, zoo voor dat ter kleeren ; de eene maakt de andere op, want de mode lijdt geweld en 't spreekwoord : de hoovaardij en de drank zijn 's werelds ondergang, is maar al te waar.

Hoe komt het, dat er zooveele huisgezinnen zoo goed niet meer ingericht zijn als vroeger jaren ? — Anders niet dan door de overdreevenheid der kleederpracht, door de verandering der zeden en gebruiken. De stille burgerdeugden verdwijnen, omdat de meeste dochters niet anders zijn dan modepoppen en zotte koppen.

Willekeurige schijndood.

In Engeland en in Holland heeft over tijd een man zijne kunsten vertoond, welke bestaan in een soort van willekeurige schijndood, welke acht dagen aanhoudt. In dien tijd ligt hij zonder eten of drinken in eene glazen doodskist onder water, waar hem enkel lucht wordt toegevoerd.

Naar aanleiding dezer vertooning, schrijft het « Algem. Hbd. » :

Er is in sommige bladen gesproken van kunstmatigen schijndood, maar daarvan is hier geen sprake. Papuss ligt geregeld te ademen, men ziet hem bewegingen maken en af en toe de oogen openen. Bij echte schijndood staat alle lichaamswerking stil en zijn alle terugwerkingen opgeheven, zoodat er geen enkel verschijnsel van leven meer bestaat ; het is de toestand als waarin de drenkeling verkeert, die als lijk wordt opgehaald en eerst, nadat de kunstmatige ademhaling is toegepast, weer een teeken van leven geeft.

Hiermee is niet gezegd dat kunstmatige schijndood niet mogelijk zou zijn. Hoe wonderbaarlijk het ook klinken moge, 't is wel aan geen twijfel onderhevig, dat er menschen geweest zijn, die zich willekeurig in een toestand van schijndood konden brengen en later weer terugkeeren tot het normale leven.

Ieder heeft wel eens gehoord van Indische fakirs, die zich ooren en neus met was lieten dichtstoppen en zich levend lieten begraven, om na eenigen tijd weer uit den schijndood te ontwaken. Het zijn vooral aanhangers van de dweepziekte-secte der *Yogis en Topassivies*, die het er in dergelijke kunsten hebben gebracht.

De geloofwaardigheid van die verhalen uit het geheimzinnig Indië is moeilijk na te gaan. Toch hebben wij niet 't recht, de onmogelijkheid van die verschijnselen aan te nemen, want physiologisch is een dergelijke toestand van schijndood, geduurende langen tijd, alles zoo latente, zooals Claude Bernard het noemde, volstrekt niet onmogelijk. En de bovenbedoelde verhalen winnen in geloofwaardigheid, als men weet dat er ook in Europa een goed waargenomen geval van willekeurige schijndood is voorgekomen. Het is het geval van den Engelschen kolonel Townsend, en meegedeeld door James Braid, den ontdekker van 't Hipnotism. Braid had het verhaal opgeteekend uit den mond van Dr Cheyne te Dublin, dien hij als een vertrouwbaar persoon kende. Het luidde als volgt in « Der Hypnotismus », de Duitsche bewerking door prof. Preyer :

Hij (Townsend), kon naar willekeur sterven, dat wil zeggen ophouden te ademen, en louter door zijn wilskracht of hoe dan ook weer tot het leven terugkeeren. Hij droeg er zoo bij ons op aan, om de proef eens te vertoonen, dat wij ten slotte moesten toegeven. Alle drie waelden wij eerst den pols : deze was duidelijk voelbaar, ofschoon zwak en draadvormig, en zijn hart sloeg regelmatig. Hij ging op den rug liggen en bleef eenigen tijd onbeweeglijk in deze houding. Ik hield de hand vast. Dr Bayoard legde de hand op het hart, en M. Skrine hield hem een schoonen spiegel voor den mond. Ik voelde dat de spanning van den pols langzamerhand afnam, tot ik eindelijk bij het zorgvuldigste onderzoek geen pols meer voelde.

« Dr Bayoard kon niet de geringste samentrekking van het hart voelen, en M. Skrine zag geen spoor van ademhaling op den beeden spiegel, dien hij Townsend voor den mond hield. Daarna onderzocht ieder van ons achtereenvolgens arm, hart en adem, maar kon zelfs bij het zorgvuldigst onderzoek ook niet het minste teeken van leven aan hem vinden.

« Wij bespraken lang, zoo goed wij konden, dit verrassend verschijnsel. Toen wij echter zagen, dat hij maar alleen in den zelfden toestand bleef, meenden wij dat hij de proef te ver had doorgezet, en waren ten slotte overtuigd dat hij werkelijk dood was, en wilden hem nu verlaten. Zoo verliep een half uur.

« Tegen 9 ure 's morgends (het was in den herfst), toen wij op het punt stonden weg te gaan, bemerkten wij eenige beweging aan het lijk en vonden bij nauwkeuriger waarneming, dat pols en hartslag langzamerhand terugkeerden. Hij begon te ademen en zachtjes te spreken.

« Wij waren ten uiterste verbaasd en gingen na eenig onderhoud met hem en onder elkander heen, wel is waar ten volle overtuigd van alle bijzonderheden van het geborurde, maar geheel verbaasd en verrast, en niet in staat er eene behoorlijke verklaring van te geven. »

Een tweede voorbeeld van dien aard leverde een jonge Engelsche vrouw in de achttiende eeuw. Van haar vermogen om den dood te veinzen, maakte zij misbruik om verzekeringsmaatschappijen op te lichten, die eene verzekering op haar leven gesloten hadden. Het eigenaardig geval is uitvoerig beschreven door John Francis in zijne geschiedenis der levensverzekering in Engeland :

Driemaal achtereen, telkens in verschillende rollen, herhaalde de vrouw hare geweetenlooze praktijk. Eerst als dochter van een verarmd heer uit St-Gilles, destijds (in 1750) eene onaanzienlijke voorstad van Londen. Zij zelve was eene vrouw van ongeveer 20 jaren ; de man die voor haar vader doorging, wordt beschreven als iemand van middelbaren leeftijd, met een eenigszins uitterlijk.

Eens op een nacht werd de vrouw plotseling ziek ; de vader riep eene buurvrouw te hulp en verteldde dat zijne dochter overvallen was door hevige hartkrampen. Er werd om een geneesheer gezonden ; deze vond bij zijne komst de zieke bewusteloos en het duurde niet lang of zij blies den laatsten adem uit. De dokter voelde haar den pols, legde haar de hand op het hart en deelde den troosteloozen vader mee dat alles was afgeloopen. De dood was vastgesteld door de officieele lijkschouwers, zooals destijds gebruikelijk was, en de lijkkist werd aan de schoot der aarde toevertrouwd. De vader gaf van het overtijden kennis aan de maatschappij, bij de welke zijne dochter voor een zeker kapitaal verzekerd was, ontving het geld en verliet de plaats.

Hij dook weer op als kapitein in de deftige buurt van Queen Square, waar hij op grooten voet leefde met zijne gezellin. De kapitein was een trouwe bezoeker van alle plaatsen die destijds bij de « jeunesse dorée » in de mode waren, spekuleerende aan de beurs en zocht vooral het gezelschap van rijke jongelieden, die in betrekking stonden met levensverzekeringsmaatschappijen.

Zijn huis kwam zeer in trek bij de rijke pleziermakers, die in zijne salons gelegenheid vonden tot waagspel. Eindelijk werd weer dezelfde commedie gespeeld die de vorige maal zoo goed gelukt was ; de jonge vrouw werd plotseling ziek ; dezelfde krampen deden haar weer het doodszweet uitbreken, en weer zat de man in wanhoop ter neer. De in allerijl ontboden geneesheeren kwamen nog juist bijtijds om het stervensloos neel bij te wonen, maar konden de zieke niet redden. De kapitein was troosteloos, maar na de begrafenis ontving hij de aanzienlijke sommen waarvoor hij het leven zijner gezellin bij eenige maatschappijen had verzekerd, en ging hij eene verre reis maken om zijn leed te verzetten.

Het derde bedrog werd jaren later te Liverpool gepleegd. De kapitein had zich herschapen in een deftig koopman die, bijtoonder van mais en katoen zijn vak maakte ; hij woonde met zijne nicht, die met veel bevallighéid de hoonneurs ten huize waarnam. Coulant in zaken, een joviaal gastheer, wist hij het vertrouwen te wekken van allen die met hem in aanraking kwamen. Onder het zegel van geheimhouding wist hij bij tien verschillende verzekeraars het leven zijner nicht te verzekeren voor 2000 p. st. ieder, en toen alle voorbereidende maatregelen getroffen waren, stierf de dame weer, na eene korte ongesteldheid. De treurende oom wenschte, dat de uitvaart zoo luisterrijk mogelijk zou zijd : de jonge dame lag om zoo te zeggen te pronk, zoo talrijk waren de belangstellenden die een laatsten blik op haar wilden werpen. De koopman droeg zijne smart met waardige kalmte, en wachtte met veel gerustheid de uitbetaling der verzekerde kapitalen af, die hem ook ter zijner tijd werden uitgekeerd. Toen daarop het complot aan het licht kwam en de policie zich met de zaak ging bemoeien, was de bedrieger spoorloos verdwenen, en met hem de driemaal overledene vrouw. De lijkkisten, die uit de drie respectieve graven werden gehaald, bleken niets dan zand te bevatten.

Het is nooit uitgemaakt of wellicht de personen met de lijkschouwing belast, in het complot betrokken waren. Hoe het zij, in allen gevalle wist deze vrouw den dood zoo goed te veinzen, dat velen der omstaanders daardoor bedrogen werden.

In het geval van deze vrouw, en in dat van kolonel Townsend, duurde de toestand van schijndood slechts kort, maar volgens de verhalen uit Indië zou dit toestand ook weken lang kunnen duren. Leopold von Orlich heeft in zijne « Culturgeschichte Indiens » (Leipzich, 1861), de meest geloofwaardige dier verhalen vermeld : wij lezen onder andere op blz. 36 van een fakir, die volgens de verklaring van een ooggetuige, sir Claude Wade, Engelsch gevolmachtigde aan het hof van den maharadja van Puddsjab, zes weken lang begraven bleef in een dichtgemeesselden kelder, en daarna nog tot het leven kon teruggebracht worden.

Kolen in de Kempen.

Nieuwe boortorens zullen binnen kort opgericht worden te Opgrimby en Mechelen-aan-Maas, nabij de brug ; te Lanklaar en nabij de halte van Meeswijk. Men ziet de bedrijvigheid in het Limbursche.

Ook is het in de Kempen de volkswensch, dat de mijnvergunningen zouden toegestaan worden en dat de rijkdommen, in den grond vervat, tot waarde zouden gebracht worden.

Tusschen de vragen om vergunning, aan de Regeering vertonden, is er een van de *Société anonyme des Charbonnages du Nord de la Belgique*, over eene uitgestrektheid van 1570 hektaren in de gemeenten Dilsen en Lanklaar.

Die van de *Société anonyme des Charbonnages de Bascoup*, evenees 1570 hektaren, grenzende aan de gemeenten Heusden, Houthalen en Zonhoven.

Op de tentoonstelling van Dusseldorf (Duitschland) kan men een groot plan bewonderen, met de afbeelding van gansch het Kempische koolbekken en zijne liggingen tusschen het River- en Kanaalbekken.

In Duitschland blijft men met belangstelling de ontdekkingen nagaan, in de Kempen gedaan en die koollagen van ongekenden rijkdom voorspellen.

NIEUWS

uit de stad en de provincie.

Paardenmarkt TE TONGEREN, *DONDERDAG 16 OCTOBER.*

Volksbond St-Maternus.

Het Bestuur van den Volksbond heeft besloten, op morgen, Zondag 12 October, om 9 ure 's morgens, eene mis te laten lezen tot lafenis der ziel van den

HEER GRAAF DE BORCHGRAVE D'ALTENA,
Oud Eere-voorzitter van den Volksbond
St-MATERNUS.

Al de leden zijn dringend verzocht deze Mis bij te wonen, want zij zullen er aan houden en als hun plicht aanzien, een laatste blijk van hulde en dankbaarheid te bewijzen aan den betreurde overledene, die een der bijzonderste weldoeners was onzer Maatschappij en dezelfde zoo middadig ondersteunde.

Bijeenkomst in het lokaal, om 8 1/2 ure, om stoetsgewijze naar O. L. V. kerk te gaan.

Het Bestuur.

A l'occasion **de la foirea Liége**, le train extraordinaire ci-après roulera entre Liége-Guill. et Hasselt les nuits du **12** au **13**, du **19** au **20**, du **26** au **27** OCTOBRE et du **3** au **4** NOVEMBRE.

A partir de Herstal, ce train ne prendra que les voyageurs munis de cartes d'abonnement ou de billets retour.

Liége Jonfosse dép. 11,58 — Liége Palais arr. 12,02 dép. 12,04 — Liége Vivegnis arr. 12,08 dép. 12,10 — Herstal arr. 12,15 dép. 12,16 — Milmorte arr. 12,27 dép. 12,28 — Liége arr. 12,34 dép. 12,35 — Villers-Juprelle arr. 12,41 dép. 12,42 — Glons arr. 12,51 dép. 12,52 — Nederheim arr. 12,57 dép. 12,58 — Tongeren arr. 1,04 dép. 1,08 — Hoeselt arr. 1,18 dép. 1,19 — Bilsen arr. 1,25 dép. 1,24 — Bévenrd arr. 1,30 dép. 1,31 — Diepenbeek arr. 1,37 dép. 1,38 — Hasselt arr. 1,47.

Op de markt van TONGEREN van verleden donderdag waren te koop geteld : 350 koeien en kalveren, 0 schapen, 209 vette varkens en 1569 magere varkens.

APOTHEEK-ZONDAGSRUST.

Zondag zal de apotheek van

M. SWINKELS

alleen open blijven, van 12 uren 's middags tot 12 uren 's nachts, VOOR DE DRINGENDE NOODWENDIGHEDEN.

Verleden woensdag, om half elf, heeft in O. L. V. kerk te Tongeren eene **plechtige zielendienst** ter nagedachtenis van onze afgestorvene Koningin plaats gehad.

De burgerlijke overheden, de rechtbank, de leeraars uit het koninklijk atheneum alsook de voornaamste katholieke maatschappijen der stad waren tegenwoordig.

M. de Kanonik Peeters officieerde. Een talrijk publiek had aan den oproep der geestelijkheid

---

NA TWINTIG JAREN !

I.

Op het plein te Metz gaf de militaire muziek een concert. Heel Metz was daar vertegenwoordigd : de officieren, met hunne dames, beambten, de Duitsche burgerstand, die zich in dien tijd, sedert den « grooten oorlog » gevestigd had in de hoofdstad van Lotharingen, en ook vele Fransche familien, welker dames de uitvoering van het militaire korps wel konden waardeeren.

Men moest waarlijk met zeer opmerkzame oogen zoeken, wanneer men in de bonte menigte, die zich aan de Keizer Wilhelmplaats — de vroegere place d'Armes — tot aan den muur van het bastion, onder de schaduwrijke kastanjeboomen, heen en weer bewoog, de Fransche dames wilde vinden. Zij mengden zich zelden in die vroolijk babbelende menigte, doch zochten meer de zijlanen op of zaten op de sierlijke banken en stoelen, welke half verscholen in een der vele heerlijke boschkens van vlier en jasmijn stonden.

Nog steeds beerschte tusschen de oorspronkelijke bevolking en de Duitsche militairen- en ambtenaarswereld eene stijve terughouding, welke, van de Fransche bevolking uitgaande, door de Duitsche moeilijk verbroken kon worden. Van eene eigenlijke vijandschap kon daarbij geen sprake meer zijn ; men begegende elkaander van weerszijden met de uitgezochtste beleefdheid, maar juist deze sloot iedere vertrouwelijke toenadering uit.

Deze toestand moest oprecht betreurd worden, want onder de oorspronkelijke notabelen, die bijna allen in Lotharingen en Elzas bezittingen hadden, vond men de beminnenswaardigste, ontwikkelste menschen, oude soldaten vooral, wier vaders onder Napoleon I gestreden, en die zelf op de slagvelden van de Krim, Italië en Algiers het kruis van het Eerelegioen hadden verdiend.

De dames waren rijzig van gestalte en van zekere voornaamheid en de jonge meisjes... nu, de jonge officieren spraken over haar met de grootste verrukking, en men zal toegeven, dat deze in dit opzicht de meest bevoegde rechters mogen genoemd worden.

Men kon er tamelijk zeker van zijn, dat ieder van de jonge officieren, die daar aan de kleine tafels van het koffiehuis vlak tegenover het nieuwopgerichte ruiterstandbeeld van keizer Wilhelm levendig zaten te spreken, een lieflijk in het hart droeg, dat geleek op de slanke donkeroogige, bruin gelokte, jonge Lotharinger dame, welke zooeven aan den arm van een ouden, witgebaarden heer, die zeer veel van een oud-militair had, het standbeeld bezichtigde.

De jonge dame behoorde dan ook stellig tot de bekoorlijkste van haar geslacht. Slank en buigzaam als eene gazelle, met kleine handen en voeten, groote oogen, zoo donker als de nacht, half overschaduwd door de bijna zwarte wenkbrauwen, die eene schaduw op de wangen wierpen, het donkere haar, zeer eenvoudig, doch smaakvol opgemaakt, met fijne purperen lippen, die eigenaardig afstaken tegen de lichtgele tint van het bekoorlijke ovale gezicht — droeg de Fransaise het nieuwste Parijzer wandeltoilet met een bevallighéid, welke ieders oogen moest verrukken. De blikken der officieren volgden dan ook opmerkzaam den ouden heer en zijne jonge dame.

Vooral kon een slanke 1e luitenant der infanterie den blik niet van de bekoorlijke verschijning afwenden, het een ieder in het Duitsche officieren- en ambtenaarsgezelschap opvallen moest.

— Zie uwe oogen niet uit naar de schoone bloem van Lotharingen, Holtensen, plaagde een ouder kameraad den jongen officier.

Koenraad von Holtensen zag als uit een droom op, terwijl een lichte blos over zijn aangezicht vloog.

— Nu, lachte kapitein Brandt, een klein persoon, met rood, joviaal gezicht, waaruit de blauwe oogen vergenoegd de wereld inzagen, ge behoeft niet rood te worden, waarde Holtensen. Het meisje is inderdaad aardig en als ik nog tien jaar jonger was, wie weet welken dommen streek ik dan zou begaan.

— Kent gij die jonge dame, kapitein ?

— Neen, maar sedert eenige weken bezoekt zij met haar grootvader, ik meen ten minste dat de oude heer, met de rozet van het Eere Legioen in het knoopsgat, haar grootvader is, geregeld onze woensdagsche concerten. Anders heb ik haar nog niet gezien. Misschien verblijft ze wel op een der omliggende kasteelen. Ik verzeker u, Holtensen, dat er nog bekoorlijke bloempjes verborgen zijn, in die oude feodale Lotharinger kasteelen ! Men krijgt ze maar zoo zelden te zien, helaas ! Als ge wat langer in Metz zijt, zult ge mijne ondervinding bevestigd zien. Reeds bij de aanstaande manoeuvres zult ge verbaasd staan.

Koenraad von Holtensen glimlachte over den geestdrift van den kleinen, dikken kapitein, die zich thans wendde tot een naar hem toekomende kameraad, met wien hij een gesprek aankoopte. Daardoor kon Koenraad zijne beschouwing van de jonge Fransche ongestoord voortzetten.

De oude heer was met zijne begeleidster naar den muur van het bastion gegaan, wees met de hand hier en daar heen, en scheen haar het landschap te verklaren.

Nauwelijks kan men zich een schooner, stellig geen belangwekkende gezicht denken, dan van dit bastion, hoog boven de breede, daaronder langs stroomenden rivier gelegen.

Aan den voet van den hoogen muur stroomt de blauwgroene Moezel, die zich hier in twee deelen verdeelt, en die het *Ile de Saulcies*, of het weideneiland, als een groot park omspant.

Aan de overzijde van den stroom sappige weiden en golvende korenvelden tot de zacht oploopende, met overvloedige wijngaardaanplantingen bedekte Moezelbergen.

Welke herinneringen knoopten zich vast aan dit dal, aan deze bergen ! Reeds verhief zich de geweldige kegel van den berg St-Quentin, welker top de onoverwinnelijke vesting Friederichkarl en het fort Mansten kronen. Hieraan sluit zich aan de hoogte van Plappeville met 't fort Alvensleben.

Aan den anderen kant zetten de bergen zich in zacht golvende lijn voort tot Poot-a-Mousson en Nancy, tot ze in het blauwte verschiet verdwijnen. Uit het groen der wijnbergen lachen de roode daken der dorpen vriendelijk toe. Daar het romantisch gelegen Scy, welks wijngaarden met die uit Bourgondië wedieveren ! Daar het oude kasteel St-Germain op de puinhoopen van een Romeinsch kastel gebouwd. Daar het vriendelijk Longeville, in de verte het stadje Ars-sur-Moselle, met er wonderlijke overblijfselen van eene oude Romeinsche waterleiding en daar op den hoogen met wijngaarden omkransten top, de vesting Nozerieulles, bij welks steengroeve op 18e Augustus 1870 zoo bloedig gestreden werd.

En wanneer men in den geest het oog over den geweldigen kompel van den St-Quentin laat zweven — verder naar het westen — dan dunken al die namen weder op, die bij vriend en vijand trotsche, smartelijke, heerlijke, ook weemoedige herinneringen wakker roepen. Gravelotte en St-Privat ! Sainte-Marie-aux-Chênes en Resiouille ! Point-du-Jour ! Flovigny, Mars-la-Tour — en hoe ze alle heeten, die met bloed gedreakte stadjes ! De velden waar de dood en de eer zulke rijke oogsten inhaalden !

De oude Franschman en de dame stonden zwijgend aan den bastionsmuur. Hunne oogen ernstig op het van zonneglood overstraalde heerlijke landschap, op de bergen en dalen, die het graf van den Franschen roem geworden waren, — van den roem, welks beeld het hart van den ouden soldaat zijn ganschen leven met gouden glans vervuld had ! In het graf gezonken was de roem van het Fransche keizerrijk en op de begraafplaatsen stond mild en stil ernstig en verheven, het metalen beeld van den eersten keizer van het nieuw verbonden, het verjongde Duitschland. Diep zuchtend wendde zich de oude weer af, de jonge dame legde zwijgend de hand op zijnen arm.

Daar kwam over het plein een aanvallig kind, een meisje van ongeveer negen of tien jaar, aangesprongen met hoogrode wangen en vliegende, blonde haren.

— Liefste tante, lieve grootvader, riep dat kind in het Fransch, hebt ge gehoord, welke lustige melodie de muziek zooeven speelde ?

De jonge dame boog zich tot het kind neer.

— Wij hebben het gehoord, Madeleine, antwoordde ze lachend. Het was het laatste stuk, dan spelen ze steeds wat vroolijks. Wij gaan thans naar huis. Waar is mademoiselle ?

— Daar komt ze !

Madeleine ijlde de hooge, eenigszins krachtige gestalte van een meisje tegemoet, wier eenvoudige zwarte kleeding aantoonde, dat ze in eene dienstbetrekking was. Om het vroolijke, ernstige, bleeke gelaat vlijde zich glad aschblond haar ; de groote blauwe oogen blikten met vriendelijken ernst, om de lippen van den fijnbesneden, klassiek schoonen mond.

— Mademoiselle ! Mademoiselle ! riep Madeleine, wij rijden naar huis.

— Ik kom reeds, mijn kind, antwoordde de gouvernante, want in deze betrekking scheen de dame tot het kind te staan. Deze hing aan den arm van mademoiselle en trok haar haar grootvader en tante.

— Vergeef me, dat ik Madeleine niet zoo spoedig volgen kon, sprak ze in eenigszins vreemd klinkend Fransch. Men kon niet zeggen of haar accent een Engelsch of een Duitsch was.

— Komaan, het beteekent niets, mademoiselle, zegde haar de jonge dame vriendelijk. Kom, grootvader, het rijtuig wacht ons voor het *Hôtel de l'Europe*.

Het kleine gezelschap verwijderde zich snel, zonder te letten op de opmerkzame blikken, die hun van de achterblijvende menigte nagezonden werden. Alleen de lustige, donkere oogen van Madeleine vlogen nieuwsgierig rond en lachten wel wat schelmsch een fluk officier toe, die haar voorbijging.

Koenraad Holtensen was opgestaan, om de vreemden na te gaan, die hem belang inboezemden. De verschijning der jonge Fransche had een diepen indruk op zijn hart gemaakt, hij geloofde, nog nooit eene zoo eigenaardige schoonheid te hebben gezien.

Toen hij de gouvernante der kleine Madeleine zag, bleef hij getroffen staan. Dat ernstige gezicht met de aschblonde, overvloedige haren, en de diepe, blauwe, eenigszins droefgeestige oogen moest hij kennen ! Tevergeefs bezon hij zich, waar hij die dame kon gezien hebben.

Het was hem, alsof de kennis ook lange jaren geleden gemaakt was. Als een langvergeten droom, als een beeld uit lang vervlogen dagen trad de herinnering aan dit ernstige gezicht voor zijne ziel.

In gedachten verzonken zag hij verder. Bijna was hij tegen een ouden officier geloopen, die hem bij den arm nam en lachend riep :

— Alle drommels, jongen ! Dat is tegen alle regelen !

Koenraad zag in het lachende gelaat van den ouden heer, grootte streng-militair en zegde :

— Vergeef me, generaal, ik had u niet gezien.

— Ja, jongen, ging generaal van Brunken al lachende voort, ge zijt eerst sinds weken hier en nog niet aan de Metzer straatstenen gewoon. Hier in Metz moet men voor zich zien, anders struikelt men over generaals... Maar waar wilt ge heen ?

Licht blozend zag Koenraad om zich heen. Juist verdween het gezelschap Franschen in de Priesterstraat.

— Ik wilde naar huis, oom, stotterde de jonge officier.

— Nu, ge zult thuis wel niets te vertellen hebben. Kom, begeleid mij een eindje. We drinken dan in het *Hôtel du Nord* een glas Spatenbräu. Het is warm vandaag.

Koenraad kon die uitnoodiging niet afslaan. Generaal von Brunken was hem niet een tweede vader geweest, nadat zijn vader in den slag bij St-Privat gevallen was en zijne moeder eenige jaren na den oorlog stierf. Koenraad was ten huize van den oom opgegroeid. De vacanties gedurende zijn kadettentijd, het verlof als jong officier had hij steeds in het huis van oom Brunken doorgebracht ; eerst de laatste jaren was hij niet meer zoo drak bij den generaal geweest, daar deze naar Metz was verplaatst en Koenraad in Pommeren in garnizoen was. Toen was de reis te ver geweest.

Koenraad bezat slechts een klein vermogen en oom, de generaal, was ook juist niet met rijkdommen gezegend. Sedert vier weken was Koenraad naar Metz verplaatst en verkeerde nu weer veel meer in het huis van den generaal.

— Wilt ge mij morgen op een rit over de slagvelden begeleiden ? vroeg de generaal na een oogenblik.

— Zeer gaarne, beste oom. Ik heb nog geen tijd gehad er heen te gaan.

— Ik geloof u. Zoo zicht bij de manoeuvers is er steeds veel dienst. Wanneer komt een bataillon op wacht ?

— Overmorgen, oom.

— Nu, dan hebt ge tijd, namelijk als ge geen nachtdienst hebt ?

— Neen, oom, ik ben nog niet aan de beurt.

(Wordt vervolgd).